

HRISTOS – MIRELE.

O ABORDARE HRISTOLOGICĂ A TEXTULUI IOAN 2, 1-11

Pr. dr. Gheorghe HUSARCIUC

Introducere: Autorevelarea lui Iisus Hristos în actele Sale

Dacă, până de curând, în cercetarea Evangheliilor, cuvântările Mântuitorului au fost socotite, aproape exclusiv, izvoare doctrinare, meritul teologiei mai noi este acela de a fi pus în lumină valoarea doctrinară a faptelor Domnului. Actele lui Iisus Hristos sunt cuvânt transpus în faptă¹. Prin ele Hristos ne vorbește despre Sine. Sunt moduri de revelare a adevărilor de credință, după cum Mântuitorul Însuși atenționează²: „Lucrurile pe care Mi le-a dat Tatăl să le săvârșesc, lucrurile acestea pe care le fac Eu, mărturisesc despre Mine că Tatăl M-a trimis” (In 5, 36).

Dumnezeu Se revelează omului cu gingășie. Iubindu-l, nu dorește să-i submineze libertatea. Vrea să-l mântuiască, dar nu împotriva voinței sale. În acest sens, actele lui Hristos se vădesc a fi cel mai potrivit mod de a-i „vorbi”. Mai mult decât cea prin cuvinte, revelația prin acte respectă libertatea, ea fiind un dialog între Dumnezeu și om, Dumnezeu ținând seama de necesitățile omului și de disponibilitatea omului de a primi³. De aceea descoperim reacții diferite în fața minunii: uimire, care nu zidește (In 2, 23-25) – din partea celor ce nu i-au înțeles sensul – și care adesea sfârșește în nepăsare sau, mai rău, în hulă; și credință, care duce la și mai multă

---

¹ Pr. prof. dr. Dumitru Stăniloae, *Revelația prin acte, cuvinte și imagini*, în „Ortodoxia”, anul XX (1968), nr. 3, p. 349.

² Natalia Manoilescu Dinu, *Iisus Hristos Mântuitorul în lumina Evangheliilor*, vol. 1, Editura Bizantină, București, 2001, p. 171.

³ Pr. prof. dr. Dumitru Stăniloae, *art. cit.*, p. 350.

cunoaștere (In 2, 11). Minunea se adresează credinței, spre a o întâlni, și nu necredinței, spre a naște credința. Mântuitorul adesea condiționează săvârșirea minunilor de credința primitorului sau a mijlocitorului (Mc. 9, 23-24). Credința este o condiție *sine qua non* pentru acceptarea minunii. Nu poți crede în realitatea unui fapt miraculos, dacă nu crezi mai întâi în Dumnezeu, făptuitorul lui. Crezând însă, primești minunea ca pe o atingere a „mâinii” lui Dumnezeu, ca pe o simțire a prezenței Lui revelatoare.

1. Sfântul Evanghelist Ioan – revelator de semne

Mai mult decât în celelalte Evanghelii, la Sfântul Evanghelist Ioan, actele lui Iisus Hristos revelează adevăruri teologice. Sfântul Ioan însuși ne avertizează de aceasta, prin faptul că le numește „semne”, *σημεία* (In 2, 11)⁴, provocându-ne să le descoperim și să credem „că Iisus este Hristosul, Fiul lui Dumnezeu, și, crezând, să avem viață în numele Lui” (In 20, 31).

Semnele din Evanghelia după Ioan au menirea de a încuraja sau confirma credința în Hristos (In 20, 31). Credința este necesară pentru a face din miracol un semn. Sfântul Ioan expune semnele pe care Iisus le face, într-un context de credință, surprinzând raportarea diferită a oamenilor la acestea. El avertizează că unii oameni văd în minuni semne (In 2, 11; 4, 46-54; 20, 30-31; 21, 6-7), alții nu (2, 23-25; 3, 2; 11, 45-46 etc.), în funcție de modul cum Îl primesc pe Făptuitorul lor. Când credința e deja prezentă, minunile o adâncesc⁵. Semnele Sfântului Ioan sunt o prezentare a puterii sau slavei lui Iisus, iar descoperirea ei desăvârșită s-a împlinit în jertfa Sa⁶.

⁴ Pr. prof. dr. Vasile Mihoc, *Sfânta Evanghelie de la Ioan (III)*, în „Iisus Biruitorul”, anul VI (1995), nr. 5, p. 3; Idem, *Sfânta Evanghelie de la Ioan. Introducere și comentariu*, vol. I, Editura Teofania, Sibiu, 2003, p. 40; Pr. prof. dr. Vasile Mihoc, asist. drd. Daniel Mihoc, drd. Ioan Mihoc, *Introducere în Studiul Noului Testament*, vol. I, ediția a doua, Editura Teofania, Sibiu, 2001, p. 170.

⁵ Charles H. Talbet, cf. Gerard S. Sloyan, *Interpretation. A Bible Comentary for Teaching and Preaching*, John Knox Press, Atlanta, 1988, pp. 31-32.

⁶ George Arthur Buttrick & co., *The Interpreter's Bible. The Holy Scriptures, in the King James and revised standard versions with general articles and introduction, exegesis, exposition for each book of the Bible, in twelve volumes*, vol. VIII, Abingdon, Nashville, 1980, p. 491.

Ioan vorbește despre minuni diferite de ceilalți evangheliști. El adună în jurul lor învățătura. Nu așază întreaga tensiune pe ele, ci le folosește ca probe (evidențe) ale puterii lui Dumnezeu asupra sufletului⁷.

Evanghelia după Ioan are o puternică omogenitate și unitate interioară. Temele sale predilecte o străbat ca un fir roșu, fiind prezentate prin „tușe” succesive. Nu trebuie să ignorăm nici caracterul eminent liturgic al acestei Evanghelii⁸. Intenția Sfântului Ioan este să evidențieze identitatea Persoanei istorice a lui Iisus cu Hristos prezent în Biserică, să contureze legăturile fiecărui eveniment al vieții lui Iisus cu manifestările lui Hristos în Biserică⁹. El scrie Evanghelia sa la sfârșitul secolului întâi, când Biserica era deplin organizată, simbolismul său făcând trimitere la aceste realități. Evanghelia sa propagă ideea unității Bisericii, după modelul unității Sfintei Treimi (In 17, 21-25).

2. Nunta din Cana Galileei (Ioan 2, 1-11). Încadrarea pericopei în context

Primul dintre semnele istorisite de Sfântul Evanghelist Ioan este cel petrecut la nunta din Cana Galileei.

O privire asupra acestei minuni, în ansamblul Evangheliei din care face parte, ne ajută să surprindem adevăratele ei sensuri. Istorisirea este precedată de mărturia Sfântului Ioan Botezătorul și de episodul chemării primilor ucenici (In 1, 19-51) și urmată de relatarea despre primul Paști al lui Iisus la Ierusalim, cu care ocazie alungă din Templu pe vânzatori și pe schimbătorii de bani (In 2, 13-25).

În relatarea premergătoare minunii de la nunta din Cana Galileei, Sfântul Ioan Botezătorul dă mărturie despre Iisus, prezentându-L

---

⁷ De exemplu: faptul că Iisus a săturat cinci mii e o ilustrare a slavei că Iisus poate hrăni sufletele flămânde; e sigur că Lazăr a înviat, dar miracolul e că vocea plină de putere a lui Iisus poate ajunge la cei de mult morți în păcat, pentru a-i trezi la Viață. Vezi *Ibidem*, p. 491.

⁸ Gheorghe Husarciuc, *Elemente liturgice în Evanghelia după Ioan*, disertație (tehnoredactată), Sibiu, 2000, p. 8.

⁹ Oscar Cullmann, *Noul Testament*, traducere de Cristian Preda, Editura Humanitas, București, 1993, p. 60.

ca „Mielul lui Dumnezeu, Cel ce ridică păcatele lumii” (In 1, 29, 36)¹⁰, dar și Cel preexistent, Care are putere să boteze cu Duhul Sfânt, deoarece este sălaş al Duhului (In 1, 33), pentru ca mai apoi să-L prezinte ca Fiu al lui Dumnezeu. El descoperă, astfel, Dumnezeirea și lucrarea răscumpărătoare a Domnului, bazată pe jertfă, anunțând ideea centrală a activității Mântuitorului și implicit a Evangheliei. Mărturia lui nu rămâne fără ecou. Doi dintre ucenicii săi, Andrei și Ioan, Îl urmează pe Mântuitorul, dorind nu numai un sfat sau un cuvânt de învățătură de la El, ci să-L cunoască pe îndelete și să știe unde-L pot găsi, ori de câte ori au nevoie. Întrebarea lor: „Unde locuiești?” (In 1, 37-40) exprimă „dorința de a vedea și înțelege sălășluirea Fiului lui Dumnezeu între oameni”¹¹. De aceea, Mântuitorul le adresează chemarea de a-L urma. Impresia lăsată de această primă întâlnire în inima Evanghelistului este atât de mare, încât el poate preciza până și ceasul primirii chemării, deși trecuseră vreo șaptezeci de ani. Credința ce se naște în inimile celor doi îi face mărturisitori către cei apropiați lor: Andrei cheamă pe Petru la Iisus; Filip, descoperindu-L pe Mântuitorul, îl vestește pe Natanael. Și astfel, toți cei ce se apropie de Domnul cu inimă curată se aprind de credință, urmându-L. Acesta este începutul cristalizării Bisericii, Mireasa, pentru care Hristos a venit în lume. Iar momentul începerii nunții lui Hristos cu Biserica, este momentul câștigării primului suflet¹².

Nunta din Cana și curățirea Templului marchează începutul activității publice a lui Iisus și rezumă în mod simbolic înțelesul fundamental al misiunii Sale¹³. În Cana Galileei, Mântuitorul Se descoperă

---

¹⁰ Origen vede o referire la „lumea” Bisericii: Hristos ridică doar păcatele celor ce cred în El. Cf. Origen, *Scrieri alese II, Comentariul la Evanghelia după Ioan*, traducere de pr. prof. T. Bodogae, pr. prof. N. Neaga și Zorica Lațcu, în col. PSB., vol. 7, p. 149. Aceste cuvinte sunt puse pe buzele Sfântului Ioan Botezătorul, marcând astfel tradiția comunității despre misiunea lui Hristos, consideră Günther Bornkamm, în recenzia sa la Ernst Käsemann, *The Testament of Jesus*, citat de John Ashton, *Understanding the Fourth Gospel*, Clarendon Press, Oxford, 1993, p. 487. Ashton crede că e puțin probabil ca denumirea „Mielul lui Dumnezeu” să se refere la Patimi. *Ibidem*, p. 490.

¹¹ Origen, *op. cit.*, pp. 171-172.

¹² Sfântul Ioan Gură de Aur, *Comentar la Evanghelia de la Ioan*, traducere din limba franceză de diac. Gheorghe Băbuț, Editura Pelerinul Român, Oradea, 1997, p. 88.

¹³ Paul Diel, Jeannine Solotareff, *Symbolism in the Gospel of John*, translated by Nelly Marans, Harper & Row Publishers, San Francisco, 1988, p. 79.

ca Domn al dărniceii¹⁴, oferind din belșug vinul cel nou al Împărăției, pentru ca apoi, la Ierusalim, la primul Paști, curățind Templul Vechiului Testament, să-și ofere spre *stricare și rezidire* Trupul Său, ca nou Templu (In 2, 18-22). Despre ambele acțiuni, Sfântul Ioan ne atrage atenția că sunt semne ale manifestării slavei și puterii lui Iisus în lume (In 2, 11, 18).

În acest context este prezentată prima minune-semn. Aceasta are loc în Cana Galileei. Situarea orașului Cana în Galileea, ca regiune a începerii activității lui Iisus, nu este lipsită de importanță. Galileea neamurilor e locul unde, aproape în mod constant, Iisus este primit, pe când Iudeea – locul în care de cele mai multe ori este respins¹⁵.

Istorisirea minunii începe cu o precizare temporală: că nunta s-a făcut „a treia zi”. Ce vrea să ne spună Sfântul Ioan prin această precizare? După Sepp, este vorba despre a treia zi a săptămânii evreiești (marți); după Klofutar, Patrizi, a treia zi de la sosirea Mântuitorului în Galileea; după J.P. Lange, a treia zi de după cea la care se face referire în 1, 19 (prima mărturie a Sfântului Ioan Botezătorul către trimișii preoților și leviților); după alții – a treia zi a nunții. Suntem îndreptățiți să calculăm zilele de la cele menționate în 1, 43 (anunțarea intenției lui Iisus de a pleca în Galileea și chemarea lui Filip și Natanael). Trei zile sunt timp rezonabil ca să străbată cele 75 de mile romane ce separă Betabara de Cana¹⁶.

Nu ni se spune cine erau mirii, fapt ce stârnește speculații în rândul exegeților. Observând trecerea bruscă de la alegerea Apostolilor la relatarea despre Nunta din Cana, unii au încercat să găsească un corespondent în plan fizic între cele două. Deci, pornind de la faptul că Natanael, ultimul dintre cei pomeniți în episodul anterior, era din Cana (In 21, 2), au considerat că el este mirele¹⁷. Pornind de

¹⁴ Nicolae Steinhardt, *Dăruind vei dobândi*, Editura Episcopiei Maramureșului și Sătmăruului, Baia Mare, 1992, p. 21.

¹⁵ Gerard S. Sloyan, *op. cit.*, p. 33.

¹⁶ L.Cl. Fillion, *La Saint Bible, texte de la Vulgate, traduction française en regard avec commentaire, Evangile Selon S. Jean, Introduction critique et commentaire*, traducerea în franceză de Bayle, P. Lethielleux, Libraire – editeur, Paris, 1925, p. 31.

¹⁷ Este de remarcat și faptul că, în Sinaxarul de pe 10 mai, ni se spune că mirele este Sfântul Apostol Simon Zelotul, identificat cu Natanael, și că el, văzând minunea, și-a lăsat mireasa și casa și L-a urmat pe Mântuitorul, în *Minețul pe luna mai*, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2001, p. 8; vezi și Nicolae Steinhardt, *op. cit.*, p. 21; *The Interpreter's Bible...*, p. 490.

la cuvintele Sfântul Ieronim, (Prolog, la *Ioan*): *Joannem nubere volentem a nuptiis per Dominum fuisse vocatum*, diverși autori au conchis că Sfântul Ioan Evanghelistul e mirele, mai ales că el niciodată nu-și dă numele în Evanghelia sa. Ideea a fost adoptată și de mahomedani¹⁸. Alții identifică pe mire cu Simon Canaanitul, prin falsa supoziție că acest epitet îl desemna ca locuitor în Cana¹⁹. Iar mireasa este identificată cu Suzana sau Maria Magdalena etc., supoziții nu mai puțin gratuite. Sigur este că mirii erau prieteni ai Mântuitorului și ai mamei Sale²⁰. Acest lucru însă nu prezintă importanță pentru înțelegerea mesajului pericopei²¹.

Este chemată mai întâi Maica Domnului la nuntă și mai apoi Iisus cu ucenicii. Nunta la evrei dura șapte zile sau chiar de două ori mai mult, participând, pe rând, întreg satul²². Fecioara Maria observă stânjeneala gazdelor provocată de terminarea vinului. Aceasta ne face să credem că Iisus a ajuns spre sfârșitul săptămânii²³, căci este puțin probabil ca vinul să se fi terminat încă din primele zile ale nunții.

Maica Domnului Îl avertizează pe Mântuitorul de lipsa vinului. Răspunsul Lui a născut și continuă să nască și astăzi controverse: „Ce este Mie și ție, femeie? Încă n-a venit ceasul Meu”²⁴. Acesta pare dur nu din cauza formei adresării („femeie” este folosit cu oarecare tandrețe în In 19, 26), ci din cauza cuvintelor: „Ce este Mie și ție?”, expresie ce poate crea neînțelegere²⁵. Explicațiile unor Sfinți Părinți (Fer. Ieronim, Sfântul Atanasie, Sfântul Ioan Hrisostom, Sfântul Toma) la cuvintele: „Ce este Mie și ție, femeie?” sunt aspre, uneori, la adresa Maicii Domnului²⁶. Sfântul Ioan Hrisostom îi

¹⁸ Herbelot, *Biblioteca orientală, v. s. Ioan*, cf. Fillion, *op. cit.*, p. 32.

¹⁹ Nichifor Callist, *Istoria bisericească VIII, 30*, cf. Fillion, *op. cit.*, p. 32.

²⁰ Fillion, *op. cit.*, p. 32.

²¹ Pr. prof. Grigorie Marcu, *Întâlnirea de la Cana Galileei*, în „Studii Teologice”, anul XIII (1961), nr. 1-2, p. 33.

²² Pr. prof. dr. Vasile Mihoc, *Sfânta Evanghelie de la Ioan. Introducere...*, p. 63.

²³ *The Interpreter's Bible...*, p. 490.

²⁴ Traducerile românești redau răspunsul astfel: „Ce ne privește pe Mine și pe tine, femeie?”, vezi *Biblia sau Sfânta Scriptură*, ediția sinodală din 1982, cu reeditările ulterioare; Ediția diortosită după Septuaginta, redactată și adnotată de IPS Bartolomeu Valeriu Anania; *Noul Testament*, Editura Episcopiei Ortodoxe a Alba Iuliei, 1992, etc.

²⁵ *The Interpreter's Bible...*, p. 491.

²⁶ Maldonat, cf. Fillion, *op. cit.*, p. 33.

atribuie un sentiment de slavă deșartă, suspectând-o că își dorea să-L facă pe Fiul ei cunoscut și laudat de oameni și, prin aceasta, să se bucure și ea de cinste pe lângă El²⁷. Ideea este preluată și de Toma d'Aquino în *Summa Theologiae*²⁸. Alți comentatori îndulcesc puțin supoziția că Fecioara Maria ar avea o intenție atât de pământească, spunând că ea ar fi vrut să-L grăbească în a aduce mâncarea spirituală la nuntă, dar Mântuitorul o ceartă, știind că motivul ei e mândria cu Fiul ei, izvorâtă din dragostea ei maternă. De aceea, El ține să clarifice diferența între motivele Lui și ale ei. În acest caz, traducerea propusă este: „Femeie, ce este între tine și Mine? Ce au în comun motivul tău și al Meu?”²⁹. Răspunsul dat de Iisus mamei Sale, deși „cu greu este considerat galant sau acceptat ca grec”, este totuși folosit în Septuaginta³⁰. El este, mai degrabă, un semitism ce corespunde expresiei מִהֲרֵי יִלְדָּה sau altor expresii ebraice asemănătoare, pe care le întâlnim frecvent în Vechiul Testament (Ios. 22, 24; Jud. 9, 12; II Regi 14, 10; 19, 22; III Regi 17, 18; IV Regi 3, 13; II Par. 35, 21) și în Noul Testament (Mt. 8, 29; Mc. 1, 24; Lc. 8, 28 etc.). Aceste formule indică întotdeauna, și uneori destul de vehement, divergențe de opinie, refuzul unei propuneri etc., dar sensul lor special e dat de circumstanțele momentului³¹. M. Farrar, în *Viața lui Hristos*, găsește această expresie aproape de cea mai delicată curtoazie și de cel mai viu respect. M. Reuss traduce prin: „lasă-Mă să fac, mamă!” și exprimă ideea că în misiunea Sa, odată începută, El trebuie să acționeze mai degrabă ca Fiu al lui Dumnezeu, decât ca Fiu al Mariei. Astfel, aceste cuvinte sunt asemănătoare celor pronunțate în templu la doisprezece ani (Lc. 2, 49)³². Răspunsul Mântuitorului poate fi înțeles și ca un refuz de a Se amesteca în rezolvarea problemei semnalate; ca exprimare a neintenției Lui de a-Și începe manifestarea în lume printr-o minune. În acest caz, o înțelegere posibilă a textului ar fi: „Ce treabă avem Eu și tu

²⁷ Sfântul Ioan Gură de Aur, *op. cit.*, pp. 101-102.

²⁸ Fillion, *op. cit.*, p. 33.

²⁹ Paul Diel, *op. cit.*, p. 80.

³⁰ Gerard S. Sloyan, *op. cit.*, p. 34.

³¹ Fillion, *op. cit.*, p. 34; vezi și IPS Bartolomeu Valeriu Anania, nota la In 2, 4 în *Biblia sau Sfânta Scriptură*, ediție jubiliară a Sfântului Sinod, versiune diortosită după Septuaginta, redactată și adnotată de Bartolomeu Valeriu Anania, Arhiepiscopul Clujului, EIBMBOR, București, 2001, p. 1557.

³² Fillion, *op. cit.*, p. 34.

cu asta? Nu fi îngrijorată”, sugerată de cuvintele: „Ceasul Meu n-a venit încă”³³. Faptul că Mântuitorul nu găsește împlinită vremea pentru preamărirea Sa este explicat de unii Sfinți Părinți prin aceea că El nu urmărește slăvirea Sa prin minuni. Iisus nu trebuie să țină cont de fire, ci doar de voința divină, când e vorba de misiunea Sa. De aceea nu Se străduiește cu orice chip să fie apreciat. Mai degrabă așteaptă să fie rugat de cei ce au nevoie, ca să-i ajute. Altfel, ei s-ar putea să nu constate ajutorul Lui sau să-l primească prea curând, fără să-l fi dorit îndeajuns și să nu le folosească spiritual³⁴.

În ceea ce privește apelativul femeie (*γυναίκα*) cu care Mântuitorul Se adresează Maicii Sale, acesta nu are nimic aspru, sever. Iisus îl va folosi și pe când era pe Cruce, fiind într-un moment de o deosebită tandrețe filială (In 19, 26). Îl va folosi și către Maria Magdalena după Înviere (In 20, 15). Era un apelativ uzual la evrei (In 4, 21; 8, 10; Mt. 15, 28; Lc. 13, 12) și la clasici, fiind folosit întotdeauna în mod dulce și amiabil, fără nici o urmă de sens peiorativ, fiind adresat și reginelor (cf. Dio Cassius, Xenofon etc.)³⁵. Eva, la crearea lumii, e numită „femeie” (Fac. 3, 23). Iisus, numind-o pe Maica Sa „femeie”, o plasează într-un rol arhetipal³⁶. Astfel, precum Eva era „mama tuturor celor vii”, Fecioara Maria devine Noua Evă, mama tuturor celor ce se nasc pentru Împărăția Cerurilor³⁷.

Deci, nu Mântuitorului I se datorează duritatea cuvintelor adresate Fecioarei Maria. Nici Evanghelistul nu a intenționat să le impune duritate, cu atât mai mult cu cât el este cel căruia Iisus, fiind pe Cruce, i-a încredințat-o pe Maica Sa spre ocrotire, sarcină pe care a îndeplinit-o cu toată dragostea filială³⁸. Duritatea lor se datorează limbilor moderne, ce nu pot reda toate nuanțele acestei expresii³⁹.

Cuvintele cu care Mântuitorul încheie răspunsul dat Maicii Sale: „Încă n-a venit ceasul Meu” (v. 4b), ni-L descoperă preocupat de

³³ *The Interpreter's Bible...*, p. 490.

³⁴ Sfântul Ioan Gură de Aur, *op. cit.*, pp. 102-103; Sfântul Chiril al Alexandriei, *Comentariu la Evanghelia Sfântului Ioan*, în col. PSB, 41, traducere de pr. prof. Dumitru Stăniloae, EIBMBOR, București, 2000, pp. 157-158.

³⁵ Fillion, *op. cit.*, p. 34.

³⁶ Gerard S. Sloyan, *op. cit.*, p. 34.

³⁷ Bartolomeu Valeriu Anania, nota la In 2, 4 în *Biblia sau Sfânta Scriptură...*, pp. 1557-1558.

³⁸ Pr. prof. dr. Vasile Mihoc, *Sfânta Evanghelie de la Ioan. Introducere...*, p. 21.

³⁹ Fillion, *op. cit.*, p. 33.

a împlini toate la vremea rânduită. Este o trimitere subtilă la zilele creației, când Dumnezeu creează toate într-o ordine bine stabilită și nu haotic, la voia întâmplării. Hristos este Dumnezeul ordinii⁴⁰. La o primă privire, „ceasul lui Iisus” desemnează, în acest context, momentul precis, hotărât anterior în planul dumnezeiesc, în care Hristos trebuia să-și manifeste natura dumnezeiască, caracterul Său hristologic, prin prima minune (cf. 2, 11)⁴¹.

Iisus trebuie să aștepte momentul decis de Tatăl. Nu trebuie să înțelegem prin aceasta că El e supus timpului. Iisus nu este limitat de timp, căci este Creator și Stăpân al timpului, împreună cu Tatăl. Aceasta reiese din faptul că poate săvârși minunea, măcar că încă nu sosise ceasul. Dar ceasul Tatălui ceresc coincide, în realitate, cu ceasul Fecioarei Maria, fiind grăbit prin rugăciunea ei. Dialogul dintre Dumnezeu și om, dintre Iisus și Maica Sa a hotărât ceasul⁴². Împlinind dorința Mamei Sale, Își descoperă puterea de a schimba planul divin, fiind Dumnezeu.

Expresia „ceasul Meu” este, în alte locuri din Evanghelia după Ioan, o referire solemnă la moartea sa (7, 30; 8, 20; 12, 23, 27; 13, 1; 17, 1)⁴³. Ceasul lui Iisus e ceasul preamăririi Lui prin Jertfă.

Fecioara Maria îi îndeamnă pe slujitori: „Faceți orice vă va spune” (v. 5). Ea ne descoperă astfel încrederea deplină că Fiul ei nu-i va trece cu vederea dorința, chiar neexprimată. Deși Mântuitorul nu făcuse încă nici o minune, încrederea ei vine din credința în El, întărită prin toate revelațiile pe care ea le-a primit despre El, începând de la Buna Vestire (Lc. 1, 31-33, 35), direct sau prin mijlocirea altora și din constatarea, datorată unei lungi experiențe, a lipsei de egoism a lui Iisus, a prevederii Lui și a capacității Lui de a ajuta⁴⁴. Încrederea Fecioarei Maria în Fiul ei, îndemnul ei către

⁴⁰ Sfântul Teofilact, *op. cit.*, p. 59; *The Interpreter's Bible...*, *The Gospel According to St. John*, introducere și exegeză de Wilbert F. Howard, expunere de Arthur John Gossip, vol. VIII, Abingdon, Nashville, 1980, p. 491.

⁴¹ Sfântul Irineu, *Haer.* 16 și 18, cf. L.Cl. Fillion, *op. cit.*, p. 34; J.H. Bernard, *op. cit.*, vol. 1, p. 76.

⁴² Strauss, *Nouv. vie de Jésus*, t. II, p. 257, cf. M. Lepin, *La valeur historique du Quatrieme Evangile*, Letouzey et Ane Editures, Paris, 1910, vol. I, p. 200; Pr. prof. dr. Vasile Mihoc, *Sfânta Evanghelie de la Ioan. Introducere ...*, pp. 65-66.

⁴³ *The Interpreter's Bible...*, p. 491.

⁴⁴ Sfântul Ioan Gură de Aur, *op. cit.*, p. 101; *The Interpreter's Bible...*, p. 492.

servitori infirmă orice supoziție asupra unei posibile durități din răspunsul anterior al Mântuitorului⁴⁵.

Interesant este termenul folosit pentru slujitori: *διακονοι*, termen neobișnuit pentru slugi. Sfântul Ioan îl folosește ca un reflex al vieții cultice, în care diaconii aduc darurile ce se vor sfinți⁴⁶.

Fără a Se lăsa rugat, Iisus pregătește cele necesare pentru rezolvarea lipsei vinului. Aceasta ne descoperă rolul mijlocirii Maicii Domnului: credința ei poate grăbi „ceasul” Fiului ei⁴⁷. El poruncește servitorilor să umple cu apă cele șase vase din piatră – ce foloseau la spălări rituale – și apoi să-i dea mai-marelui mesei să guste. Sfântul Ioan explică utilitatea celor șase vase de piatră, ceea ce ne face să înțelegem că cititorii Evangheliei sale nu erau cunoscători ai ritualurilor evreiești. Ritualurile de purificare nu erau decât o convenție moralizatoare. Iisus atrage atenția asupra neputinței lor⁴⁸. Apa, de obicei, are conotații pozitive, simbolizând adevărul, dar, la Cana, fiind în contrast cu vinul, are conotații negative. Fiind fără gust, aromă, simbolizează platitudinea sufletului. Astfel, oamenii de la nuntă sunt animați de un spirit banal (apa), marcat de fuga după lucruri neesențiale, care va fi transformat în entuziasm spiritual (vinul), prin apropierea de Hristos. Lipsa vinului simbolizează setea după adevăr a sufletului. Hristos trezește sufletul adormit al celor de care se apropie⁴⁹. Termenul grecesc *μετρητης* traduce, în papyrosuri și în LXX, *bath*-ul evreiesc (cf. Iosif Flaviu, *Antichități iudaice*) – aproximativ 83 galoane⁵⁰, sau 38 de litri –, ceea ce înseamnă că era foarte mare cantitatea de vin oferită de Mântuitorul⁵¹. Iisus Își arată astfel bogăția milostivirii Sale.

„Mai-marele mesei” (*αρχιτρικλινος*)⁵², tradus impropriu prin „nun”, pentru înțelegerea noastră, este un personaj despre al cărui

⁴⁵ Fillion, *op. cit.*, pp. 33-34.

⁴⁶ Pr. prof. dr. Vasile Mihoc, *Sfânta Evanghelie de la Ioan. Introducere...*, p. 21.

⁴⁷ *Ibidem*, pp. 65-66; Strauss, *Nouv. vie de Jésus.*, t. II, p. 257, cf. M. Lepin, *op. cit.*, p. 200.

⁴⁸ Paul Diel, *op. cit.*, p. 80.

⁴⁹ *Ibidem*, pp. 79-80.

⁵⁰ *The Interpreter's Bible...*, p. 492.

⁵¹ Pr. prof. dr. Vasile Mihoc, *Sfânta Evanghelie de la Ioan. Introducere...*, p. 67.

⁵² Maurice Carrez și François Morel, *Dicționar grec-român al Noului Testament*, traducere de Gheorghe Badea, Societatea Biblică Interconfesională din România, București, 1999, p. 49.

rol în cadrul nunții evreiești nu se știe multe. Poate să fie ori șeful ospătarilor, ori un oaspete ales să prezideze masa nunții. În primul caz, el a gustat vinul înainte de a-l duce la masă, iar, dacă este vorba de al doilea caz, la masă fiind, i s-a adus să guste⁵³. El constată că acesta este cel mai bun vin, deși „nu știa de unde este, dar servitorii știau” (v. 9). Ce știau și când? De originile apei? De vin? Interesul Sfântului Ioan e centrat mai degrabă pe „de unde” (*ποθεν*)? De unde e apa devenită vin? *Ποθεν* e o soluție verbală pentru cititori și un cuvânt central în această relatare. Ea îi pregătește pentru taina originii „apei celei vii”, pe care Iisus o va promite femeii samarince (In 4, 11), și pentru toate menționările de mai târziu ale originii lui Hristos Însuși (In 7, 27; 8, 14; 19, 9). Marea întrebare a Sfântului Ioan este: „de unde” este El? În această Evangheliie, Iisus nu vine din Nazaret sau din alte locuri. El vine de sus, de la Tatăl. Servitorii au cunoașterea fizică, imediată, a originii apei prefăcute în vin: de la Iisus. În această istorisire, Sfântul Ioan încă nu egalează cunoașterea cu credința în Iisus. Dar o va face în capitolele următoare. Evanghelia a patra nu abuzează în amănunte referitoare la „de unde” vine. Sfântul Ioan lasă pe cititor să descopere singur: ce nu știa niciunul?, ce știau servitorii?, ce trebuie să înțeleagă el însuși? Tocmai acest mod de expunere îndeamnă la o abordare simbolică, teologică a istorisirii⁵⁴.

Mai-marele mesei este amintit de Sfântul Ioan ca martor involuntar al minunii, chiar dacă nu conștientizează minunea și nu se zidește prin ea. Minunea se săvârșește în cercul credinței Mamei și ucenicilor Domnului și ei sunt singurii beneficiari direcți ai minunii (*cf.* In 2, 11).

Istorisirea se încheie cu un triplu climax (v. 11): a) minunea este prima păstrată în scris; b) este o manifestare a slavei Sale; c) a confirmat credința Apostolilor Săi în El⁵⁵.

Critica raționalistă modernă a emis o serie de teorii menite să explice minunea prin negarea ei:

1. Iisus a poruncit să se umple cu apă vasele pe jumătate pline cu vin. Vinul diluat pare cel mai bun, datorită bucuriei prezenței

⁵³ *The Interpreter's Bible...*, p. 493.

⁵⁴ Gerard S. Sloyan, *op. cit.*, p. 35.

⁵⁵ *The Interpreter's Bible...*, p. 494.

Lui⁵⁶. Teoria este infirmată de mărturia ucenicilor, care cred în El, dar și de a mai-marelui mesei, care, probabil, nici nu-L cunoștea pe Mântuitorul și nici originea vinului. De altfel, Evanghelistul nu ne spune despre vreo cuvântare a Mântuitorului. Cât despre minune, precizează că ea nu a fost făcută la masă, ci deoparte, de față cu servitorii, care puteau depune mărturie de cele săvârșite, dar până la momentul constatării calității vinului încă nu o făcuseră.

2. Unii critici resping istoricitatea minunii, căutând originea istorisirii în legende despre Dionisos, zeul vinului, cunoscute de la Pausanias din *Descrierea Greciei* și de la Pliniu din *Istoria naturală*. Aceștia consideră că Evanghelistul s-a raportat la istorisirile festivalului anual din templul lui Dionisos, din Elis, care afirmau că vase goale sigilate au fost găsite a doua zi pline cu vin, și la faptul că la Andros, pe 5 ianuarie, țâșnea vin dintr-un izvor din templul zeului. Aceste legende, însă, sunt prea departe de atmosfera ebraică a istorisirii din Evanghelia a patra, pentru a fi luate în seamă. Simbolismul vinului apare la scriitorul evreu Filon, care, interpretând alegoric Vechiul Testament, în două pasaje prezintă Logosul ca cel ce împărtășește vinul spiritual⁵⁷, fapt ce demonstrează prezența acestui simbolism și în spațiul ebraic.

3. Unii critici simboliști au încercat o interpretare alegorică a acestei minuni, pornind de la premisa că povestirea nu ar avea valoare istorică, ci ar fi o alegorie creată prin reflexie, pe baza tradiției sinoptice⁵⁸. Însă detaliile istorisirii sunt de o precizie remarcabilă, ceea ce confirmă istoricitatea, dând mărturie că autorul este martor ocular⁵⁹. Fără a-i contesta istoricitatea, putem să-i surprindem o valoare simbolică, dată chiar de Sfântul Ioan, după cum el însuși ne avertizează (v. 11).

3. Nunta – imagine a unirii dintre Dumnezeu și Creația Sa

Nunta este o taină a comuniunii, instituită încă de la Creație (Fac. 2, 21-25). În Sfânta Scriptură, nunta are o clară semnificație

⁵⁶ *Ibidem*, p. 494.

⁵⁷ *Ibidem*.

⁵⁸ M.H. Holtzmann, cf. M. Lepin, *La valeur historique du Quatrieme Evangile*, Letouzey et Ane Editeurs, Paris, 1910, vol. I, p. 182.

⁵⁹ Fillion, *op. cit.*, p. 35.

simbolică. Dumnezeu o folosește ca imagine a unirii dintre El și om. Tot Vechiul Testament este marcat de prezentarea în termeni matrimoniali a relației dintre Iahve și poporul său, care adesea este numit „femeie adulteră”, datorită neascultării și idolatriei (Osea cap. 1 și 2). Dar, iarăși, prin profeti, Dumnezeu anunță restaurarea lui Israel în ascultarea din care căzuse, folosind imaginea logodnei (Osea 2, 16, 21-22) sau chiar a nunții mistice a Mirelui cu mireasa Sa (Cânt. 3, 11). Imaginea este preluată în Noul Testament, primind o perspectivă hristologică. Mirele este Hristos, Fiul lui Dumnezeu întrupat. Sfântul Ioan Botezătorul Îl prezintă așa îndată după Botez, el însuși socotindu-se „prietenui Mirelui” (In 3, 29). Mântuitorul Însuși vorbește în parabole despre nunta fiului de împărat cu referire la Sine (Mt. 22, 1-14).

Biserica este văzută ca o familie ce ia naștere prin întruparea Fiului lui Dumnezeu. Mântuitorul prezintă chipul adevăratei familii: „Oricine face voia Tatălui Meu Celui din ceruri, acela Îmi este frate, și soră, și mamă” (Mt. 12, 46-50), descoperind, în esență, înșăși Taina și statutul Bisericii⁶⁰.

Sfânta Scriptură evidențiază caracterul eshatologic al nunții lui Hristos. Acesta este sensul nunții lui Iahve cu poporul său în Vechiul Testament: „În ce chip se însoțește flăcăul cu fecioara, Cel ce te-a zidit Se va însoți cu tine; și în ce chip mirele se veselește cu mireasa, așa Se va veseli de tine Dumnezeuul tău” (Isaia 62, 4-5). Profetia vestește comuniunea întregii creații cu Creatorul ei, nunta fiind simbolul unirii cerului cu pământul, a divinului cu umanul. Hristos este Mirele Cel așteptat, Mire prin vocație, aspirând la unirea cu firea omenească, pe care dorește să o îndumnezeiască prin har, El realizând prin întrupare această unire în ființa Sa teandrică⁶¹, dar o va desăvârși la a doua venire.

Imaginea nunții ca o comuniune eshatologică între Dumnezeu și om este prezentă și în Noul Testament, în parabolele evanghelice. Sfântul Ioan Evanghelistul face referiri la Nunta Mielului și în Apocalipsă: „Să ne bucurăm și să ne veselim și să-I dăm slavă, căci a venit nunta Mielului și mireasa Lui s-a pregătit, (...) și mi-a zis:

---

⁶⁰ Pr. prof. Constantin Galeriu, *Credincioșia Bisericii Ortodoxe față de Iisus Hristos – cheazășie a „înfierii” noastre divine*, http://biserica-sfantul-silvestru.ines.ro/GALERIU/credinciosia_fcr.html, din 10 sept 2009.

⁶¹ Natalia Manoilescu-Dinu, *op. cit.*, p. 176.

Scrie: Fericiți cei chemați la cina nunții Mielului!” (Apoc. 19, 7-9). Textul este o paralelă la parabola nunții fiului de împărat (Mt. 22, 1-14; Lc. 14, 16-24). În ambele, referirile la a doua venire a lui Hristos și la judecată sunt mai mult decât evidente. Trebuie remarcat și faptul că în textul din Apocalipsă apar și conotații sacrificiale: Mirele este numit și Miel, deoarece Hristos rămâne permanent în stare de jertfă. Tot în Apocalipsă se vorbește despre femeia Mielului, un înger arătându-i Sfântului Ioan Ierusalimul cel ceresc, Biserica, în slava sa eshatologică (Apoc. 20, 9-11)⁶².

4. Hristos și Biserica, în pericopa Ioan 2, 1-11

Pe traseul „zidirii” Bisericii de către Hristos, Sfântul Ioan menționează Nunta din Cana ca primă minune, o reconsiderare a raporturilor dintre bărbat și femeie. Nu pentru bucuria naturală a ospățului a consemnat el acest episod, ci pentru bucuria duhovnicească pe care a provocat-o transformarea apei în vin și prezența lui Hristos, făptuitorul ei. Deși ne-am fi așteptat ca mirii să fie personajele principale ale scenei, Sfântul Ioan schimbă accentul, și nu fără rost. Mirilor nici măcar nu le amintește numele. El Îl plasează pe Hristos în centrul atenției, pentru că Hristos este Mirele Nunții, Mirele Bisericii. Mântuitorul este însoțit de mama Sa și de Apostoli. Deja din primele versete ni se descoperă existența unei comunități de ucenici (In 2, 1-2). Însăși prezența lor la o nuntă sugerează atmosfera comunității. Maica Domnului se manifestă ca mamă a Mirelui, făcându-și griji din cauza terminării vinului. Ea se implică în desfășurarea ospățului, avertizându-și Fiul și dând dispoziții servitorilor, ca una ce are autoritate. Iar Iisus chiar oferă vinul cel bun, în locul mirelui⁶³. Vinul apare ca un element important, indispensabil în cadrul nunții – și nu bucatele –, mai ales că este oferit de Hristos. Iisus oferă șase vase a câte două sau trei *μετρητης*. O mare cantitate de vin pentru o petrecere deja în curs. Dar nu aceasta e preocuparea Evanghelistului. Domnul nu Se zgârcește față

⁶² Pr. prof. dr. Vasile Mihoc, *Nunta și baina de nuntă*, predică la Duminica a XIV-a după Rusalii, în vol. „Predici exegetice la duminicile de peste an”, Editura Teofania, Sibiu, 2001, p. 126.

⁶³ Nunul se adresează mirelui cu observația că, împotriva firescului, a scos vinul cel bun abia la urmă, semn că asigurarea vinului intra în atribuțiile mirelui.

de Biserica Sa. Symbolismul ioaneic e foarte prezent în întreaga Evanghelie⁶⁴. Mântuitorul preface apa pentru purificări rituale ale vechilor rânduieli imperfecte⁶⁵ în vinul cel nou al Împărăției (In 2, 6), inaugurată de Hristos prin cuvântul Său. Pregătirea vinului sugerează un început al unei acțiuni ce se va încheia ulterior (In 2, 11). Acest „început” face trimitere la începutul manifestării lui Hristos în lume, la Întrupare. El, Mirele, vine să-și ia mireasă firea umană, ce va constitui nucleul Bisericii. Vine în „Galileea neamurilor” (Is. 8, 23; Mt. 4, 15), deoarece Sinagoga Îl respinsese⁶⁶.

Mai mult, această minune cu valoare de semn (In 2, 11) are un final deschis, fiind un „început” al descoperirii slavei Mirelui Hristos către Mireasă, Biserica Sa, descoperire care e percepută de Biserică și are ca efect întărirea credinței membrilor ei.

Taina Nunții Mielului (Apoc. 19, 9) se descoperă la o nuntă, deoarece Hristos cu aceasta începe reabilitarea creației, prin sfințirea însoțirii matrimoniale și a nașterii de prunci. Bucuria „împărtășirii” de vinul minunii apropie ideea de căsătorie de cea de Biserică, apropiere pe care o observă și Sfântul Apostol Pavel (Efes. 5, 23-31). Familia este o imagine a Bisericii, Trupul lui Hristos, pluralitate de persoane, în unitate organică, într-un singur trup⁶⁷: „Va lăsa omul pe tatăl său și pe mama sa și se va uni cu femeia sa și vor fi amândoi un trup” (Fac. 2, 24; Efes. 5, 31-32). Aspectul eclezial pe care-l surprinde Sfântul Apostol Pavel face ca legătura matrimonială, familia, să capete trăsăturile unei biserici în miniatură, acea ecclesia domestica, în care este prezent Dumnezeu prin harul Tainei, iar cei doi jertfesc iubire deschizându-se spre comuniune între ei, cu Hristos și cu semenii. Familia-Biserică este o proiecție a ecclesiei trinitare, iar revărsarea comuniunii celei de-a doua peste cea dintâi o realizează Hristos, prin faptul că e consubstanțial cu Tatăl și cu Duhul în Dumnezeirea Sa și consubstanțial cu noi în umanitatea Sa⁶⁸.

⁶⁴ Gerard S. Sloyan, *op. cit.*, p. 35.

⁶⁵ Șase vase cu apă – număr imperfect, deoarece e mai puțin decât numărul sacru 7, cf. pr. prof. dr. Vasile Mihoc, *Sfânta Evanghelie de la Ioan. Introducere...*, p. 67; Gerard S. Sloyan, *op. cit.*, p. 35.

⁶⁶ Sfântul Chiril al Alexandriei, *op. cit.*, pp. 159-160.

⁶⁷ Pr. lect. dr. Emil Jurcan, *Familie și sex în feminismul teologic contemporan*, în http://www.ortho-logia.com/Romanian/Articole/familie_si_sex.htm, din 10 sept. 2009.

⁶⁸ Pr. prof. Ilie Moldovan, „În Hristos și în Biserică.” *Iubirea, taina căsătoriei, Teologia iubirii*, vol. I, Alba Iulia, 1996, pp. 18-19.

5. Jertfa ca Nuntă

Relatarea Sfântului Evanghelist Ioan despre nunta din Cana Galileei lasă să se întrevadă sensul mistic al nunții. Mântuitorul, ca Mire al Bisericii Sale, Își pune viața pentru Mireasa Sa, Se jertfește pentru ea (Efes. 5, 25-27), făcându-Se modelul supremei iubiri.

a. Vremea Nunții

Corelând răspunsul Mântuitorului adresat Maicii Sale: „Încă n-a venit ceasul Meu” (In 2, 4), cu cuvintele cu care Își începe Rugăciunea arhierescă: „Părinte, a venit ceasul! Preamărește pe Fiul Tău, ca și Fiul să Te preamărească” (In 17, 1), constatăm că „ceasul” lui Hristos, al nunții Sale, e „ceasul” preamăririi Lui prin Patimi și Înviere⁶⁹. Ori de câte ori folosește Mântuitorul această sintagmă, ea este o trimitere clară la Patimile Sale (cf. In 7, 30; 8, 20; 12, 23, 27; 13, 1; 17, 1). „Ceasul lui Iisus” este momentul precis desemnat de Dumnezeu, în planul Său divin, moment în care El trebuia să-și manifeste caracterul mesianic (cf. Sfântului Irineu)⁷⁰. Ioan este preocupat în Evanghelia sa să descopere slava lui Iisus: Fiul face doar ceea ce Tatăl I-a dat să facă. Totul se concentrează pe împlinirea planului divin⁷¹.

b. Caracterul sacrificial al Nunții lui Hristos

Întreaga Sa activitate în lume Hristos o folosește ca pregătire continuă pentru petrecerea plinătății ceasului Lui, a jertfei răscum-părătoare. Fiecare moment al acestei perioade își are rostul în cadrul acestei pregătiri. Evanghelia după Ioan, mai mult decât celelalte, prezintă în termeni matrimoniali dorul și alergarea Mântuitorului către împlinirea acestui țel. Nunta din Cana, ca act al începerii activității publice a Domnului, anticipează deja traiectoria lucrării Sale.

Caracterul sacrificial al Nunții lui Hristos este anunțat de Sfântul Ioan în istorisirea minunii de la Nunta din Cana Galileei printr-o serie de simboluri: Mântuitorul oferă celor veniți la nuntă apa prefăcută

⁶⁹ Pr. prof. dr. Vasile Mihoc, *Nunta și baina de nuntă...*, pp. 125-126; Idem, *Sfânta Evanghelie de la Ioan...*, pp. 65-66; L.Cl. Fillion, *op. cit.*, p. 34.

⁷⁰ Fillion, *op. cit.*, p. 34.

⁷¹ Gerard S. Sloyan, *op. cit.*, p. 34.

în vin. Ambele elemente sunt simboluri ale jertfei, în Evanghelia după Ioan. „Apa cea vie” este, cu predilecție, o temă ioaneică. În convorbirea cu Nicodim, apa este asociată Duhului, ca element de bază al nașterii din nou (In 3, 5). Or, nașterea din nou, Botezul – ne spune Sfântul Apostol Pavel – e moarte și înviere cu Hristos (Col. 2, 12-13). În convorbirea cu femeia samarineancă, la fântâna lui Iacob, Mântuitorul Se oferă să-i dea apa vie (In 4, 10-14). Slăbănogului de la scaldătoarea Vitezda i Se face apă dătătoare de vindecare, ne învață cântările Duminicii slăbănogului, cu trimitere tot la Taina Botezului. Toate acestea se lămuresc prin cuvintele rostite în Templu la Sărbătoarea corturilor: „Dacă însetează cineva, să vină la Mine și să bea. Cel ce crede în Mine, precum a zis Scriptura: râuri de apă vie vor curge din pântecul lui” (In 7, 37-39), Mântuitorul arătându-și trupul izvor al Duhului prin preamărirea (jertfa) Sa. Și spălarea picioarelor ucenicilor este un simbol al jertfei, deoarece la Cina Domnului trebuie să fii curat pentru a primi Trupul și Sângele lui Hristos, iar curățirea sufletească o primim prin jertfa Lui (In 13, 4-12). Caracterul sacrificial al imaginilor ioaneice despre apa cea vie se lămurește printr-o altă imagine cu valoare de semn: străpungerea coastei Mântuitorului, din care curge sânge și apă (In 19, 34-35); iar Sfântul Evanghelist Ioan ține să ne atragă atenția că izvorul apei vii este coasta străpunsă a lui Hristos răstignit.

Vinul este, în Sfânta Scriptură, un simbol al jertfei încă din Vechiul Testament. Pe patul de moarte, binecuvântându-și fiii, Iacob vestește lui Iuda că Mesia, „Împăciuitorul”, Ce se va naște din seminția lui, „spăla-va în vin haina Sa și în sânge de strugure veșmântul Său” (Fac. 49, 10-11). Este de remarcat corespondența dintre vin și sânge. În creștinism, vinul simbolizează sângele și el este un simbol al sufletului și al dragostei de esențial⁷². Mântuitorul Însuși alege vinul ca element-simbol, prefăcându-l în sângele Său la Cina cea de Taină (Mt. 26, 27-29). Oferind vinul, Hristos Se oferă pe Sine lumii. Tot ce oferă Hristos este Împărtășanie, este Trupul și Sângele Său. Caracterul sacramental și sacrificial al relatării despre Nunta din Cana este cât se poate de evident. Vinul de la Cana vestește Patimile Domnului⁷³. Pe de altă parte, el este o anticipare a Cinei

---

⁷² Paul Diel, *op. cit.*, pp. 79-80.

⁷³ Natalia Manoilescu-Dinu, *op. cit.*, p. 177.

cele de Taină. De altfel, Nunta din Cana și Cina cea de Taină încadrează întreaga activitate publică a Mântuitorului, prima deschizând-o iar a doua încheind-o⁷⁴. Ca și înmulțirea pâinilor, prefacerea apei în vin se constituie într-o „Proscomidie” a jertfei euharistice din Joia Mare și, în același timp, într-o pregătire a Bisericii pentru primirea jertfei de pe cruce a Mântuitorului. Iisus Hristos începe această pregătire de la nucleul Bisericii, familia, binecuvântând începutul nașterii oamenilor⁷⁵. Deloc lipsit de importanță este și faptul că relatarea Nunții din Cana urmează vestirii Sfântului Ioan Botezătorul despre Iisus: „Iată Mielul lui Dumnezeu, Cel ce ridică păcatul lumii” (In 1, 29) – prima vestire a jertfei răscumpărătoare – și alegerii Apostolilor. Putem vedea în acestea un preambul al Nunții: anunțarea ei și alegerea prietenilor Mirelui (Mt. 9, 15), a celor care-L vor însoți, până ce se vor împlini toate.

Hrana și apa pe care le oferă Hristos oamenilor sunt inepuizabile și pururea vii. Hrana este Tatăl, pe Care Hristos Îl oferă oamenilor prin cuvânt, dar și Hristos Însuși, căci Trupul și Sângele lui Hristos sunt adevărata mâncare și băutură a vieții, prin care cel ce le mănâncă va trăi veșnic⁷⁶.

c. Caracterul eshatologic al Nunții lui Hristos

Proiecția eshatologică a Nunții din Cana este sugerată de Sfântul Evanghelist Ioan, încă de la început, prin precizarea cronologică pe care o face: „Și a treia zi s-a făcut nuntă în Cana Galileei” (In 2, 1). Sfântul Chiril al Alexandriei înțelege prin ziua a treia timpul din urmă, al celei de-a doua veniri a lui Hristos. Cele trei zile reprezintă întreaga desfășurare a timpului: începutul, mijlocul și sfârșitul veacurilor, după cum reiese și dintr-o paralelă cu o proorocie din cartea Osea: „Veniți să ne întoarcem către Domnul, căci numai El, după ce ne-a rănit, ne tămăduiește, iar după ce ne-a bătut, ne leagă rănilile. Și după două zile, din nou ne va da viață, iar în ziua a treia ne va ridica iarăși și vom trăi în fața Lui” (Osea 6, 1-2)⁷⁷. Precizarea temporală „a treia zi” face trimitere la ziua Învierii Domnului, care

⁷⁴ Paul Diel, *op. cit.*, p. 81.

⁷⁵ Sfântul Chiril al Alexandriei, *op. cit.*, pp. 157, 159.

⁷⁶ Octave Merlier, *Le Quatrieme Evangile*, vol. II: „Generalites, La Question Joannique”, teză de doctorat în litere la Facultatea de Litere a Universității din Paris, Athena, 1961, p. 317.

⁷⁷ Sfântul Chiril al Alexandriei, *op. cit.*, p. 159.

este ziua înveșnicirii firii umane asumate de Hristos și, totodată, șansa veșniciei pentru toți oamenii. De asemenea, locul în care s-a petrecut nunta – „Galileea neamurilor” – sugerează universalitatea mântuirii⁷⁸.

Trebuie remarcat și faptul că Sfântul Ioan urmărește în mod deosebit prima și ultima săptămână din activitatea Mântuitorului, accentuând semnificațiile lor spirituale, cu trimitere în principal la preamărirea Domnului⁷⁹. Observăm cu câtă precizie punctează Sfântul Evanghelist Ioan faptele petrecute în aceste două săptămâni. Interesant este că ambele premerg câte o sărbătoare a Paștilor – primul și ultimul Paști. La primul, Mântuitorul, vorbind în mod tainic despre moartea și Învierea Sa (In 2, 18-22), anunță deja ultimul Paști la care acestea au devenit realitate⁸⁰. Mai mult, la primul, Hristos Se descoperă adevăratul Templu, anticipând deja taina Bisericii ca realitate teandrică eshatologică.

Interesantă este și semnificația simbolică pe care o primesc cele două elemente: apa și vinul. Într-o țară săracă și aridă, cum este Țara Sfântă, apa are o valoare deosebită, iar vinul, cu atât mai mult. De aceea, acestea două devin elemente simbolice, desemnând realități și idealuri în plan național și spiritual. În I Enoh 10, 19, viile plantate în vremurile din urmă vor produce vin pentru plenitudine. Filon din Alexandria vorbește despre Logos în termeni de belșug, de vin roșu. Unele scrieri rabinice descriu zilele mesianice ca putere a vinului, împotriva epocii prezente a apeii⁸¹.

Marele romancier rus Dostoievski dă dovadă de o extraordinară intuiție în înțelegerea minunii de la Nunta din Cana. Descriind starea sufletească a lui Alioșa – provocată de moartea îndrumătorului său, starețul Zosima – și revolta lui față de Dumnezeu, la constatarea că descompunerea nu-l cruțase nici pe cel pe care-l considerau sfânt, autorul face o interesantă analiză a incomparabilei superiorități a răsplătirii veșnice, față de cea temporară, pe pământ: Alioșa, zdruncinat de cele întâmplare, pleacă de la mănăstire,

---

⁷⁸ *Ibidem*, p. 160.

⁷⁹ Bartolomeu Valeriu Anania, nota la In 12, 1, în *Biblia sau Sfânta Scriptură...*, p. 1571.

⁸⁰ Pr. prof. dr. Vasile Mihoc, *Sfântul Ioan Teologul (II)*, în IB, anul VI (1996), nr. 9, p 3; Idem, *Sfânta Evanghelie de la Ioan...*, pp. 71-72.

⁸¹ Gerard S. Sloyan, *op. cit.*, p. 36.

întorcându-se abia pe seară la căpătâiul starețului. În timp ce la priveghi se citea Evanghelia despre Nunta din Cana, el ațipește și visează că e și el în odaia cinei de nuntă, unde-l vede pe starețul Zosima la masă cu Mântuitorul, bucurându-se de apa pe care Hristos o prefăcuse în vin. Trezindu-se el, înțelege că Dumnezeu răsplătește cu dreptate celor ce fac voia Lui⁸². Interesantă este corelația pe care o face Dostoievski între Nunta din Cana și Cina din Împărăția Cerurilor. Atât nunta, cât și „vinul cel nou” pe care Hristos îl oferă prin prefacerea apei se înveșnicesc, capătă valențe eshatologice. Pe de o parte, această prefacere operează o supranaturalizare a vieții, a naturii; pe de altă parte, vestește biruința definitivă a lui Hristos asupra morții⁸³. Vinul cel nou este vinul adevăratei bucurii care nu are limite, pentru că e cuminecătură; e acea „împărtășire mai cu adevărat de Hristos, în ziua cea neînserată a Împărăției Sale”⁸⁴.

Nu este nici o contradicție între faptul că Hristos ni Se descoperă ca Mire, pe de o parte, în Întrupare, în activitatea Lui pe pământ și în moarte, iar pe de altă parte, în cea de-a doua venire. Cele două aspecte nu se exclud, ci se întrepătrund și se completează. Din momentul Întrupării Domnului, au intrat în timpul nostru „vechurile” veșniciei, a venit pe pământ Împărăția lui Dumnezeu.

6. Maica Mirelui

Hristos Se descoperă a fi Mirele Bisericii și prin aceea că ne-o încredințează pe Maica Sa să ne fie mamă tuturor. Ioan e singurul dintre evangheliști care nu dă numele Sfintei Fecioare, considerându-l cunoscut cititorilor⁸⁵. Să fie și dorința ei de a nu ieși în prim-plan, ca expresie a smereniei? Ea e „Mama lui Iisus” (2, 1, 12; 6, 42; 19, 25). Acesta este titlul cel mai înalt ce i se poate da Fecioarei Maria, definind rolul unic ce i s-a încredințat în planul lui Dumnezeu de răscumpărare a lumii. Este numele pe care i-l dă Elisabeta,

---

⁸² F.M. Dostoievski, *Frații Karamazov*, vol. II, traducere de Ovidiu Constantinescu și Izabela Dumbravă, Editura Univers, București, 1982, pp. 50-55.

⁸³ Nichifor Crainic, *Dostoievski și creștinismul rus*, Editura Anastasia, Cluj, 1998, pp. 269-270; vezi și Natalia Manoilescu-Dinu, *op. cit.*, p. 176.

⁸⁴ *Liturghia Sfântului Ioan*, Editura Renașterea, Cluj, 2001, p. 90.

⁸⁵ Fillion, *op. cit.*, p. 33.

mama Sfântului Ioan Botezătorul („Maica Domnului meu”, cf. Lc. 1, 43) prin raportare la Fiul lui Dumnezeu, pe Care L-a născut. De la acesta, Biserica a derivat titlul „Născătoare de Dumnezeu”⁸⁶. De asemenea, este numită „Femeie”, în vocativ (In 2, 4; 19, 26)⁸⁷. Acestea sunt singurele titluri prin care Sfântul Ioan consemnează prezența alături de Fiul ei.

Fecioara Maria este amintită în Evanghelia a patra în două momente cheie, la începutul și la sfârșitul Evangheliei: la Nunta din Cana și sub crucea Domnului. În primul caz, ni se descoperă ca o adevărată mamă a tuturor, sensibilă la nevoile celor din jur și ascultată de Fiul ei, în Care are încredere deplină: „Să faceți tot ce vă va spune” (In 2, 5); iar sub cruce, ca Mamă iubită a Fiului lui Dumnezeu, Cel care, în clipe grele, nu vrea s-o lase singură și fără sprijin, ci o încredințează spre ocrotire ucenicului iubit. Și într-un caz, și în altul, Mântuitorul i Se adresează cu apelativul „Femeie”, care, departe de a o înjosi, o arată a fi Noua Evă, Maica tuturor oamenilor. Eva, la crearea lumii, e numită femeie chiar de Adam (Fac. 3, 23). Este un titlu – Maica Vieții – care cu atât mai mult i se potrivește Fecioarei Maria. Și dacă Eva a fost numită „femeie”, avându-și demnitatea derivată din Adam (în ebraică *işab* **יִשָּׁב**, femeie, vine de la *iş* **יִשׁ**, bărbat), cu atât mai mult acest titlu i se cuvine ei, a cărei cinste își are izvorul în Hristos, Izvorul Vieții celei Adevărate⁸⁸. Iisus, numind-o pe Maica Sa „Femeie”, o plasează într-un rol arhetipal⁸⁹. Pe cruce fiind, Mântuitorul ne încredințează pe toți ei: „Iată mama Ta!”⁹⁰.

Singurul loc din Evanghelia după Ioan în care Maica Domnului vorbește este la Nunta din Cana Galileei, ea descoperindu-se atât ca mijlocitoare către Fiul ei pentru cei aflați în nevoi, cât și ca sfătuitoare a oamenilor. „Să faceți tot ce vă va spune” (In 2, 5) este sfatul ei, care răsună peste veacuri ca un testament, îndemnându-i pe toți la ascultare de Hristos, alăturându-se Fiului ei în strădania

⁸⁶ Pr. prof. dr. Vasile Mihoc, *Sfânta Evanghelie de la Ioan. Introducere...*, p. 62.

⁸⁷ Gerard S. Sloyan, *op. cit.*, p. 32.

⁸⁸ Pr. prof. dr. Vasile Mihoc, *Sfânta Evanghelie de la Ioan. Introducere...*, pp. 64-65.

⁸⁹ Gerard S. Sloyan, *op. cit.*, p. 34; Bartolomeu Valeriu Anania, nota la In 2, 4 în *Biblia sau Sfânta Scriptură...*, pp. 1557-1558.

⁹⁰ Gheorghe Husarciuc, *op. cit.*, p. 59.

de a schimba vechile rânduieli ineficiente ale Legii cu altele noi, ale Harului, și de a îndruma umanitatea, ca pe o mireasă, spre Mirele ei, pentru a da roade duhovnicești⁹¹. Gestul Maicii Domnului este o expresie a puterii de a mijloci și a îndrăznelii de a-I cere Fiului lui Dumnezeu ceva, în afară de Tatăl. Iisus, chiar dacă exprimă prioritatea cererii Tatălui, împlinește cererea ei. Gestul ei devine simbol al îngrijirii ei față de nevoile celor ce cred în Fiul ei. De aceea, în prezența ucenicului iubit sub Cruce, putem vedea prezența tuturor celor ce cred în Iisus, în relație cu „Femeia” și ea cu ei; vedem Biserica, o familie de credincioși. Această înțelegere simbolică a Fecioarei Maria ca „noua Evă” îl face pe Sfântul Iustin Martirul, apoi pe Sfântul Irineu și Tertulian să o prezinte ca pe o însoțitoare a „noului Adam” – cum îl numește Sfântul Apostol Pavel pe Hristos – la răscumpărarea lumii, așa cum femeia a fost însoțitoarea bărbatului în cădere⁹².

Cuvântul Maicii Domnului se adresează tuturor erelor creștine: „Faceți orice vă va spune!” (v. 5). Îndemnul ei anunță învățătura lui Hristos cu privire la rugăciune: „cereți și vi se va da” (In 15, 7). A face orice Iisus poruncește este pentru Ioan taina ucenicului (*cf.* In 15, 14, 16)⁹³. Iar dorința cea mai arzătoare a Maicii este să adune cât mai mulți ucenici, prieteni ai Mirelui, la Cina cea Mare în Împărăția Cerurilor.

Concluzii

Textul evanghelic al Nunții din Cana Galileei are un profund caracter hristologic. Sfântul Ioan Evanghelistul Îl aduce pe Hristos în prim-planul istorisirii, așa cum o face de fiecare dată în Evanghelia sa. Iisus este personajul principal al nunții. Evenimentul oferă doar cadrul în care El să fie prezentat și care Îl pune în lumina în care trebuie privit: Hristos este Mirele nunții, iar mireasă este Biserica. Ne este prezentată nuntirea jertfelnică a lui Hristos cu Biserica Sa.

Nunta din Cana e frontispiciul Evangheliei a patra, e o revelație imagistică a ceea ce urmează, creionând modul cum Iisus intră în viața oamenilor și reușește să împace orice situație, să depășească

⁹¹ Sfântul Chiril al Alexandriei, *op. cit.*, p. 159.

⁹² Gerard S. Sloyan, *op. cit.*, p. 33.

⁹³ *Ibidem*, p. 34.

orice dificultate și cum îmbogățește lucrurile pentru noi, ca semn al iubirii pe care ne-o poartă⁹⁴.

Organizatorii nunții au vrut ca Iisus să fie la nuntă. Nu s-au temut că prezența Sa ar putea incomoda pe alții. Hristos poate fi chemat și în preocupările noastre mărunte⁹⁵, dar întrebarea este: Are, oare, loc Hristos în viața noastră, a creștinilor, sau dorim ca El să nu Se amestece în treburile noastre?

Minunea se adresează doar Mamei și ucenicilor Lui, adică celor ce deja cred în El. Căci ceilalți nuntași, probabil, nici n-au dat atenție celor întâmplute. Evanghelistul ne lasă să înțelegem că Maica Domnului și Apostolii sunt singurii beneficiari în mod real ai minunii. Răspunsul lor la aceasta e o confirmare a credinței lor, pe care minunea o întărește (In 2, 11)⁹⁶. Deci, primul dintre semnele prezentate de Sfântul Ioan Evanghelistul este guvernarea de credința „familiei” Sale⁹⁷. Minunea se primește prin credință; doar de către cei ce cred. Credința provoacă săvârșirea minunii. Nu credința este efectul minunii, ci invers. Minunea din Cana Galileii ne provoacă să ne alăturăm celor ce cred în Hristos, Făptuitorul minunilor, să devenim membri ai *Familiei* Sale, pentru a ne bucura de revărsarea iubirii Sale. Făcând așa, vom vedea „cerurile deschizându-se și pe îngerii lui Dumnezeu suindu-se și coborându-se peste Fiul Omului” (In 1, 51).

Ioan realizează o transpunere a vremurilor din urmă în timpul său. Evanghelia sa este construită pe permanenta trecere, cu o deosebită ușurință, dintr-o lume în alta, dintr-un eon în altul⁹⁸, propunându-ni-se experiența trăirii liturgice împreună cu Mirele Hristos încă din lumea aceasta.

---

⁹⁴ *The Interpreter's Bible...*, p. 491.

⁹⁵ *Ibidem*, pp. 491-492.

⁹⁶ Gerard S. Sloyan, *op. cit.*, p. 37.

⁹⁷ *Ibidem*, p. 32.

⁹⁸ *Ibidem*, p. 38.

Christ – The Bridegroom.
A christological approach to the text of John 2, 1-11

Rev. Ph.D. Gheorghe HUSARCIUC

The present paper aims to present the episode of the Wedding at Cana as being not just as a mere miracle of Jesus, but a way for Christ to reveal Himself. This approach is suggested by St. John the Evangelist at the end of his account: the miracle represents the beginning of the signs, through which Christ revealed Himself to the disciples, strengthening their faith.

Following the thread of the narrative, one easily notices that, although we are told it's a wedding, the most important people of such an event – the wedded pair – are almost inexistent (the bride is never mentioned, and the groom only appears when the master of the banquet speaks with him about the quality of the wine). The central figure here is the Mother of God, who behaves like a true Mother of the Groom, rendering assistance in the hosting of the wedding, and Jesus, who offers the best wine, which, customarily, is the duty of the groom.

The Groom is Christ, the incarnate Son of God. St. John the Baptist depicts Him in such manner immediately after the baptism, speaking of himself as the friend of the Bridegroom (John 3:29). The Saviour speaks in parables about the wedding of the king's son with reference to Himself (Mt. 22, 1-14). The Wedding at Cana offers the frame in which He should be presented: Christ as the Groom, and the Church as His bride. Thus, we are presented the sacrificial union between Christ and His Church.

The uncommon usage of the term, to refer to the servants who brought the water, is a reflection of the liturgical life, in which the deacons bring the gifts to be sanctified. But we know that the Church – the frame of the liturgical life, is seen as the Bride of Christ, and the cult as the experience of the liturgical living with Christ the Bridegroom, even from this world.